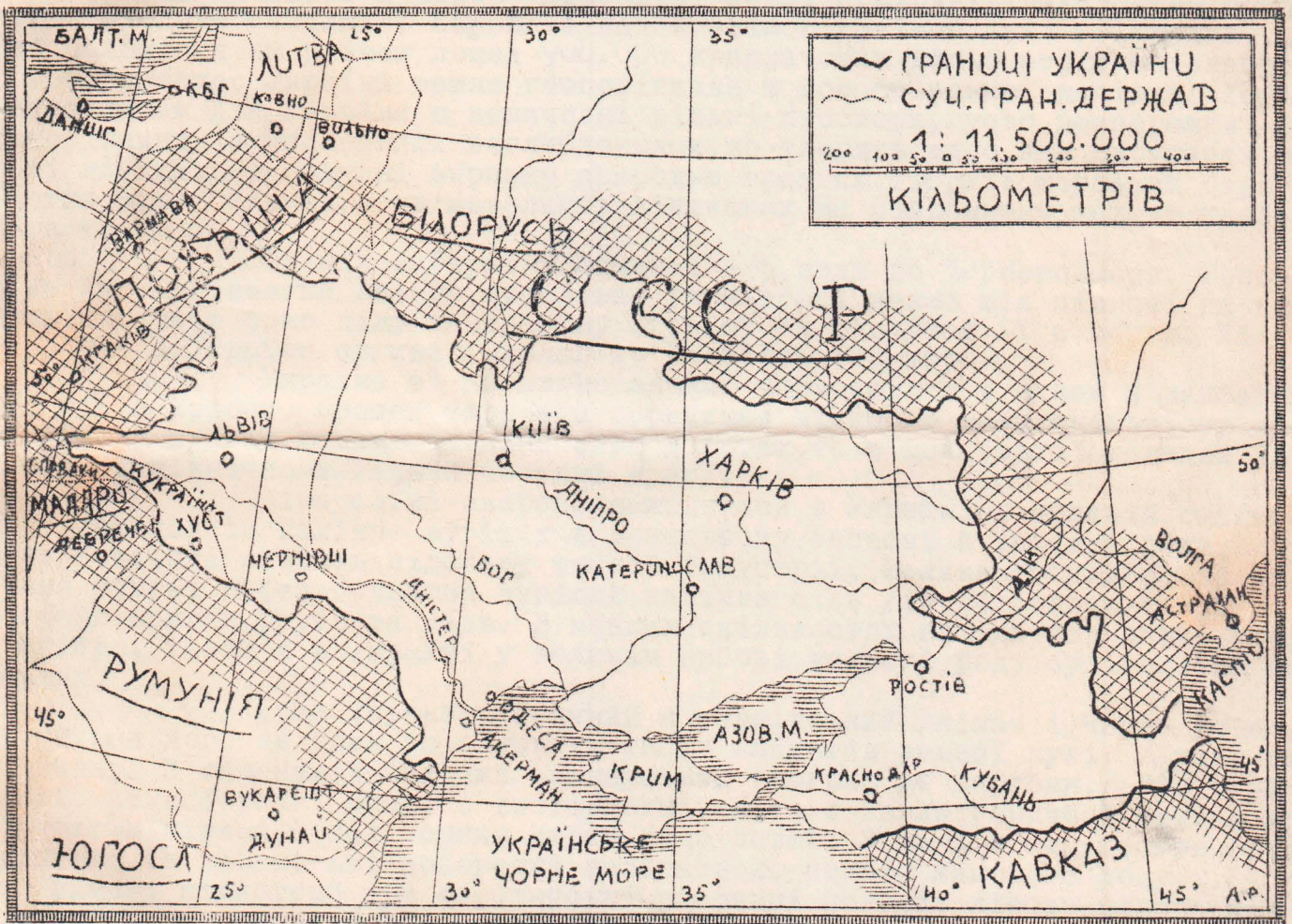

У К Р А І Н А

Край-Нарід-Історія-Культура-Господарство-Політика.

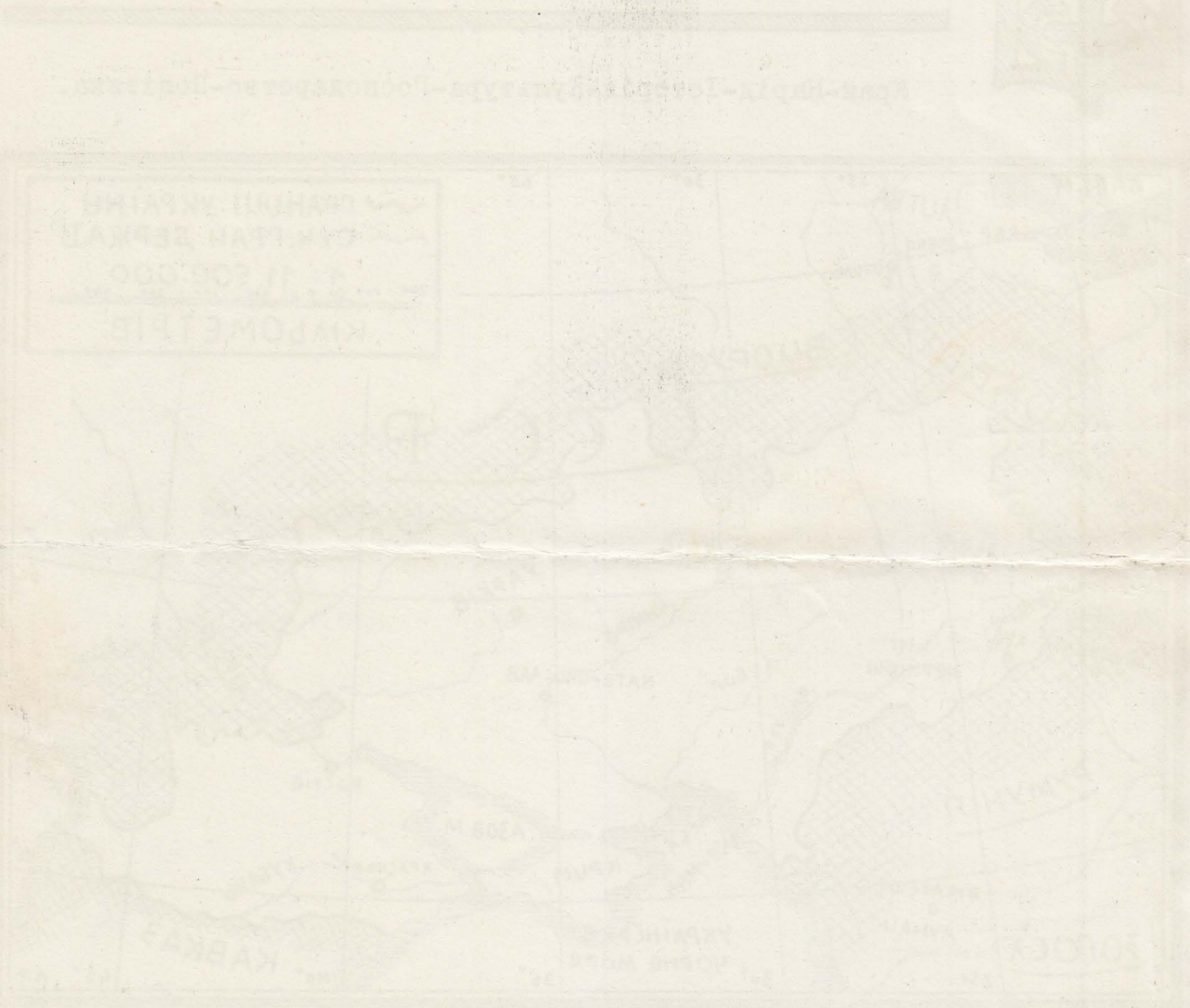
На території, яка простягається на 930.500 кв.кілометрах - мешкує біля 54 мільйонів населення, у 80 % українського. Україна є в сучасну пору поділена між чотирма державами.

1. ССРСР: /по обох боках Дніпра, Кубанська область, Крим/ із 767.400 кв. клм. та 42,342.000 населенням.
2. Польща: /Східня Галичина, Волинь, Полісся та Холмщина/ із 130.600 кв. клм. та 9,115.000 населенням.
3. Румунія: /Буковина, Бессарабія і частина Мармарошської області/ із 17.600 кв.ккм. та 1,233.000 населенням.
4. мадярщина: /Карпатська Україна; її західня область т.зв. Пряшівщина із біля 150 тисячним населенням належить сьогодні до Словаччини/ із 14.900 кв. клм. та 734.000 населенням.

XX

УКРАЇНА

На правах рукопису видала культурно-єсвітня й пропагандивна референтура
ЦеСУС-а. Примірників 200. Червень 1939 року.

К Р А Й .

Україна творить на сході Європи особну географічну одиницю, яка лежить на вузині європейського континенту, між Балтійським та Чорним /Українським/ морем. З другої сторони, в Україна важною перехідною полосом між Європою та Азією й через українські землі проходить найкоротша сухопуття сполука західньої Європи з найбагатішою країною Азії - Індіями. Оце положення, як рівнож понад 900.000 квадратних кілометрів заселеного простору, надає Україні важне геополітичне й господарське значіння. Характеристичним для України є величезні рільні простори, густо розпорошені високорівнини, із численними заглибленнями, що творять ядро, яке оточують широкі низини. На полудні виразну природню границю творить морський беріг /Чорне море/, Кавказ, а на невеликих відтинках на південному заході хребти Карпат.

Із цілої України спливає 4/5 води до Чорного моря. Головна ріка України, святий Дніпро, пропливає українські землі від півночі на південь, лучить в одне цілу центральну Україну та сполучає її з морем. Біля 1/5 води з України спливає Бислом до Балтійського моря.

Україна зі загально званою черноземлем є одною з найбагатших країн Європи. Протеж чернозем спричиняє відносно малу скількість ліса. Ліс покриває великі площини лише в горах, та в мочарових околицях Полісся /в північно-західній частині краю/.

Мінеральні скарби знаходяться в Україні у великій скількості.. Передовсім камінне вугілля в Донецькому Басейні й залізні руди в Кривому Розі, які творять підставу тяжкої індустрії. Велике господарське значіння мають: нафта, брунатне вугілля, камінна сіль /із потасовою сіллю/, фосфати, манган, ртуть та мідь. В менших скількостях знаходиться олово, цинк і срібро. Також є в Україні у великій виборі всякого роду будівельний матеріал.

Дуже характеристичний є український клімат і через те означується його як один із головних типів кліматів земної кулі. /Думку цю видвигнув й обоснував відомий французький географ де мартонн./ Він є здоровий. Атмосферичні опади є вистарчаючі. Літо є всюди гаряче й триває три до чотири місяці, а над Чорним морем децю довше. Зима є всюди досить остра. Кримські, та кавказські побережжа належать до полоси зимового дощу. На Україні подибуємо три європейські ростинні полоси: лісова полоса, лісово-стєпова полоса й середземноморська полоса.

Крім того треба ще згадати три українські гірські полоси. Український степ в противенстві до східно-російського, та центрально-азійського, відзначається різноманітною та буйною рослинністю. У своїм одначе первіснім вигляді зберігся степ лише в охоронних околицях. Звіриний світ на Україні відзначається багатством пережувачів, як рогатої худоби, кіз, овець, як також посідає багато хижих звірів, як медведі, вовки, лиси, борсуки й інші. Україна, яка була дуже багата й на інші роди звірят, почавши вже від 17. століття, значно зубожіла. Ури, дикі коні вигинули, з орлів залишилася лише мала скількість, також остала мала вже скількість родів риб. Відповідні зарядження моглиб знову зробити із України високорозвинений терен до риболовства та до польовання.

Н А Р І Д .

При допомозі меча та плуга завойовував український воєвник-хлібороб великі простори землі й осідав на них, та в той спосіб пересунув границю "Європи" проти Азії на схід. Щодо величини простору в Європі стоїть Україна після Росії на другому місці. Тут живе біля 54 мільйонів людей. Понад 40 мільйонів Українців й понад 10 мільйонів національних меншин, які однак ніде, навіть в граничних околицях, не творять більшості. Україна є досить густо заселена. Пересічно припадає 59 людей на один кілометр квадратний /в Галичині до 110 на один квадратний кілометр/. Сільсько-господарсько в Україна по найбільшій частині перенаселена, бо 80 відсотків населення живе на селі. Річний приріст населення виносить 20 від тисячі й є найбільшим в Європі.

Багато Українців вимандрувало в пошукуванні за землею й в той спосіб сколонізували азійську Росію, так що в деяких околицях творять вони не лише релятивну, але навіть абсолютну більшість /напр. на південнім Сибірі Сірий Клин і на Амурі - на далекому сході Зелений Клин/. Через свою працьовитість та запопадливість і своєю прадавньою хліборобською культурою, потрапив український селянин розвинути ці околиці до найбагатших, та найбільш культурних у цілій азійській Росії.

Сильна політична та зарібкова еміграція йшла передовсім в північну та полудневу Америку, й наприклад в Канаді в деяких околицях живуть Українці компактною масою. З європейських країв найбільше українських емігрантів є у Франції та Югославії.

Загальне число Українців начислюється на 44 мільйонів.

Українська територія в Совегах обнімає цілу т.зв. Українську Советську Республіку й півостров Крим. Із т.зв. Білоруської Советської Республіки південну округу Мозир, а з Російської Федеративної Республіки південну частину Курської області, південну частину Вороніжської області й частину округу Брянськ. Із північного Кавказу цілі округи Таганрог-у, Кубань, Чорне море, Армавір, Майкоп, Ставропіль, Сунза й Терек, як також частини округів Донець, Шахти-донець, Дон й Сальськ. Вкінці автономні республіки Адіге, Черкесів, та частини автономних республік кубардинців-Балкарів і Калмуків.

Українська територія в Польщі обнімає ціле тернопільське, станіславівське, більшу частину львівського, ціле волинське воєвідство, частину поліського, східню частину люблінського, частини білостоцького та краківського воєвідства.

В Румунії займає українська територія в Бессарабії повіти Хотин і Акерман і деякі етнографічні півострови, північно-західню частину Буковини, та частину Мармароцини.

В малярщині обнімає українська територія Карпатську Україну.

Так зв. Пряшівщина, себто західня частина Карпатської України /Закарпаття/ знаходиться сьогодні під Словацькою.

Найбільші міста України є столиця Київ /біля мільйона мешканців/, Харків /біля мільйона мешканців/, Одеса /534.000/, Дніпропетровськ /447.000/ та Львів /323.000/, /число населення із 1937-го року/.

І С Т О Р І Я .

Зєдинення всіх українських племен в одне народне тіло й організація державного життя на Україні вийшли із Києва, найстаршого й найвизначнішого центру східньої Європи. Найдавніший історичний князь Олег

/897-914/ вславився своїми щасливими військовими походами на схід і Византию. Його наслідники успішно продовжували розпочате діло, в цілі поширення та безпеки української держави. Святослав Завойовник /942-972/, заволодав Болгарією й знищив монгольських Хазарів, які утворили були собі над Каспійським морем могутню державу. Наймогутніший український князь Володимир Великий /972-1015/ поширив державу аж найдалі висунених західньо-українських областей й прийняв християнство із Византиї. За його панування Київ - побіч Византиї і Венеції - був найбільшим містом в Європі, й слава Володимира далеко сягала. Між іншим знаходиться про нього згадка в німецькім амелнськім переказі, хоча він там вправді неправильно виступає як Вальдемар фон Ройссен. Його син й наслідник Ярослав мудрий видав "Руську Правду", свого роду "Зеркало Русів", першу взагалі славянську книгу законів. /Подібний збірник законів німці одержали щойно в XIII.ст. т.зв. Захсеншпігел/. За Ярослава простягалась українська держава через цілу східню Європу від бережжя Фінського моря до Кавказу й від середнього бігу Волги до Сяну.

Вже за життя самого Ярослава почались так характеристичні для середновіччя взагалі й в українській династії міжусобиці, які опісля й доправили по його смерті до ряду самостійних князівств, які себе взаїмно поборювали. До того всього після Хазарів із ще більшою силою почали надтягати на Україну дальші різні кочовики й у своїх походах на захід щораз більше Україну непокоїли. В тім саме часі, часі внутрішньої слабости, ті кочовничі напади тяжко завважили на дальшій розвою української історії. 300 літ боронили Українці свою вітчизну й європейську культуру перед дикими східними ордами, але вкінці таки не видержали. Через те втратили державність й в той спосіб дали можливість в міжчасі за своїми плечима зміцнитись Полякам й москвинам. Це вдалося Володимирові Мономахові /1113-1125/ відновити повну життєву силу давньої київської держави, держави Русі-України. Внедовзі одначе після його смерті київська держава почала щораз більше занепадати й осередок української державности пересунувся дальше на захід.

Галицько-волинські князі Ярослав Осмомисл й Роман утворили основи галицько-волинського королівства для їх наслідника данила, яке то королівство простягалось аж до Києва й устя Дунаю. Безнастанні напади Татарів й війни з мадярами та Поляками не загальмували дальшого розцвіту української культури, яка всіх сусідів багато перевищала. Князь Лев, син данила, для якого він збудував город Львів /Леополь/ й князь Юрій, були ще могутніми володарями. Вони провадили оживлену заграничну політику, стояли в тісній співпраці із останніми Бабенбергами, пройшли цілу Польщу у своїх військових походах вздовж і вперек.

Із вимерттям автохтонної української династії на початку XIV-го століття зготовлено цвітучій західньо-українській державі й українській державності взагалі неприродний кінець. Посвоячений із князем Юрієм князь польський, один із претендентів на галицько-волинський престіл, після довголітніх воєн через дуже сприятливі зовнішні обставини став володарем Галичини. У Володимирі й в східній частині України панувала литовська династія.

Рівночасно зі зростаючими нападами кочовиків почали розлязнятись і родово-політичні звязки північних королівств і України-Русі. Вони перемішались із численними угрофінськими народами, з яких ще багато нині живе незасимільованих в північно-східній Європі, й утворили довкола Суздаю, пізнішої Москви, окрему державу москвинів, які по мові остали словянським народом, суттєво азійським. Назву Росіян прийняли москвичі багато пізніше, щоби могли бути наслідниками української держави, Русі, якій їхні предки підлягали. Ще в 18.столітті згадують Шведи про "беллю москорум контра Руссес", де вдійсності думають про Українців.

Протягом XV. й XVI. віку діставалися різні українські області до Литви, Польщі й Угорщини, до Молдавії, Турків і Татарів, як рівнож і до великого князівства Москви. Культурна, господарська й політична вищість

Українців витиснула своє п'ятно передовсім на Литовцях й Молдавіянах. Тут навіть українська мова була державною мовою, українське право опанувало також й неукраїнські території, а литовську адміністрацію опанували зовсім Українці. Згодом однак римокатолицькі польські королі почали значно підпирати свою релігію й своїх співвизнавців, а православних Українців випирали й обезправлювали. Війна двох релігій перемінюється в боротьбу двох народів. Українці через переслідування тратять свою вищу верству, свободні українські хлібороби стаються польськими кріпаками, українську землевласність вивласнюють, церкву переслідують, а духове життя гноблять. Погіршується справа ще тоді, коли Литва прилучується до Польщі й в той спосіб решта України, яка була під Литвою, приходить під ті самі тяжкі обставини.

Але Українці не дають за виграну. Ось на повній небезпек території, напроти татарських степів, там, де Поляки не потрапили добути собі ніякого значіння, повстає свободне українське козацтво. Тут боронячись перед частими нападами Татар, український хлібороб у своїй тяжкій життєвій боротьбі не раз мусів замінювати плуг й вола на коня й меч. Тут витворився новий тип життя, повний рвучкої життєвої сили й незломної волі. Тут зєдинились найкращі сини свого народу в одне, бо вони вже не могли даліше терпіти польського ярма, не хотіли безсилно приглядатись понижуванню своєї віри, не могли видержати диких божевільних примх польських панів. Ті всі, які хотіли бути свободними, вільними, навіть тоді, коли це вимагало найтяжчого й найнебезпечнішого життя, йшли сюди, щоби опісля, як прийде відповідна хвиля, відістити заподіяні кривди. В безнастанній борні козацтво міцніє. Всі ті люди, шляхотні, які твердо держались своєї віри, мешканці усіх частей України, в долиннім бігу Дніпра створюють осередок правдивого лицарського ордену, й в розумінні великої відповідальности перед українським народом зберігає українське козацтво на Січі питомий український характер життя. Козаки стають носіями цвітучої української культури й у XVII. столітті під козацькою владою було багато більше українських шкіл як пізніше в "славнім" ХХ. столітті за панування царя. Вкоротці з оборонців перетворюються козаки в небезпечного напасника проти Татар, Турків й москвинів. Гетьман, свободно вибраний козацький вожд, проводить їх відтак як мстителів своєї віри і нації проти бісурменів. На легеньких чайках переїзджають вони Чорне море й нападають на Турків. Такими походами проти Турки вславився гетьман Сагайдачний. Козаки, як найкращі борці проти бісурменів здобувають велику славу. Папа, німецький цісар, французький король, всі вони старалися за козацьке військо. Іспанські Інфанти й шкотські шляхтичі їздять до далекої Січі, щоби там між козаками довідатись про таємниці військової штуки та відбути серед них життєву школу. Козацькі війська подибуємо аж ген під Сарагоссою.

Від того часу, як перестало існувати українське державне життя, безнастанно повторюються на Україні повстання на національному, релігійному й соціальному тлі. Козацтво, як українське національне військо, викликає вже повстання великого масштабу. У величезнім національнім повстанні під проводом Богдана Хмельницького /1648-1657/ скинули Українці польське ярмо й утворили українську державу. Спираючись тісно на традиціях української князівської держави титулує себе Хмельницький сувереном всієї Русі.

Щоби закріпити свою державу, входить Хмельницький в зовнішні звязки й веде переговори із великими німецькими князями-курфюрстами. В році 1654 заключає з московським царем в Переяславі угоду. Оба партнери забезпечили собі повну, військову, заграничну й внутрішню свободу. Але вкоротці починає Гетьман недовіряти цареві й шукає безпеки України від московщини в союзі із Швецією, та в тім ділі перешкодила йому смерть. Гетьман Богдан планує величезну балтійсько-чорноморську коаліцію. Він стоїть у звязках сливе з усіми могутніми тодішними володарями Європи. Великий Кромвель входить у звязки з Гетьманом. Гетьман допомагає Фрідріхові Великому, курфюрстові німецькому, визволитися від голду складаного польським королем.

За союз з Гетьманом стараються сливе всі володарі тодішньої Європи.

Але після смерті Гетьмана цар починає вмішуватись у внутрішні справи своєї союзниці України й ширити заколот. Також Польща робить розпучливі заходи, щоби відзискати назад втрачені терени. В тайнім андрусівськїм договорі /1667/ мовились польський король й московський цар поділити край царського союзника таким чином, що Дніпро має бути границею. Щоби примусити царя додержати старих Богданових умов, гетьман Дорошенко побиває царське військо під воротами Москви. Гетьман Мазепа творить союз із Карлом XII-им, королем Шведів, одначе в страшній битві під Полтавою проти Петра I. оба партнери в 1709 році поносять поразку. Мазепа мусить утікати, а цар тимчасом змагає до закріпощення України. Гетьман Пилип Орлик веде живу дипломатичну діяльність у Західній Європі, щоби прихилити на український бік західні держави. Протеж безуспішно. Його син Григор Орлик генерал французької артилерії діє далше у Франції на користь української державно-політичної ідеї. Українці розсилають по всіх європейських державних дворах тайні місії і борються далше за свободу так, що щойно при кінці XVIII. століття вдається нарешті Москві знищити решту українського державного життя. Впроваджується кріпацтво, свобідне українське козацьке селянство разом із їхнім добром дарується як приватну власність кому до вподоби. Царі творять із москвинів, Черкесів та різних півдиких монгольських народів нове упривілейоване "козацьке" військо, яке значно зміняє добре ім'я українського козацтва в Європі. Ідея української самостійности однак живе далше в народі, та невдоволення із чужого пановання не лишається лише на самій пасивній ненависті. Українці не переривають - хоча жакливо гноблені Москвою - звязків зі Західньою Європою. Український граф Капніст їздить у Німеччину у час найважчого гнету і переслідувань, які тільки можно уявити з боку монгольської Москви, - та шукав допомоги для визволення України у Заході. Але й ці заходи були хвилево безуспішні. Європа ще не мала зрозуміння для справ боротьби з азійською Росією. Коротко ще перед розбором Польщі вибухло як грізне мemento українське селянське повстання, так званна гайдамащина. Згідно з російськими даними лише в самих 1826-1861 роках було на Україні 1188 селянських заворушень. Оця вічно живуча й завжди воююча українська стихія еманує в Тарасові Шевченкові, поетові українського воскресення, найсильніший доказ живучости української нації: з цілою плеядою поетів та мислителів творить він духове відродження Українців й в однім поколінню світ бачить, як знову відживає український нарід у свідому націю. Українство починає політично щораз більше посилюватися й в 1917 році здобуває самостійну національну державу. По чотиролітній героїській боротьбі проти переважаючої сили ворогів, змушені були Українці на якийсь час здатися.

Воля до державности одначе органічно й нестримно поширюється на всі ділянки національного життя і, не зважаючи на різні перепони, могутньо розвивається й через це дає запоруку, що остаточна перемога недалека.

Україна не понехає боротьби, доки на руїнах тюрем народів Росії і Польщі не повстане Суверенна Соборна Українська держава.

Сьогодні є розчленована українська земля між москалів, Поляків, Румунів і мадярів. мала частина української землі т.зв. Пряшівщина знаходиться під Словащиною. Карпатська Україна, яка наслідком своїх визвольних змагань та політичних умовин в середущій Європі в другій половині 1938. року, стала самостійною - у федерації з Чехами та Словаками - державою; в половині березня 1939. року стратила свою самостійність по тяжкій та героїській боротьбі карпатських січовиків. Карпатську Україну знову окупувала мадящина - цей нахабний сусід Української Землі на полудневому заході.

Боротьбою українського народу за Українську Велику Державність керує нині Організація Українських Націоналістів /ОУН/ під проводом Вождя Андрія Мельника, що обняв провідництво українською нацією по смерті Вождя України Євгена Коновальця - упавшого 23.V.1938. року в Роттер-

дамі від скритовбивчої московсько-більшевицької бомби. ця боротьба керована Полковником Андрієм Мельником є звернена проти всіх окупантів і ворогів України: москалів, Поляків, Румунів і мадярів.

К У Л Ь Т У Р А .

Українська культура тісно в'язеться із політичною історією українського народу. В часах розцвіту українського державного життя, досягнула вона висот найбільш культурних націй. У часах політичного занепаду, підупадає вправді, але всеж остає дуже важним чинником боротьби за визволення народу.

Княжа доба /X-XIII.ст./ є золотим періодом української культури. Той час залишив нам чудові у византийському стилі будівлі, в яких одначе, як і у всіх великих стилях, в Україні місцевий характер займає дуже визначне місце. Найбільшою і найбагатшою будівлею того часу є Софійський Собор в Києві, а зі світських будівель треба згадати "Золоті ворота". Обов'язки пам'ятки XI. століття.

Малювання того часу розвинулося під грецьким та римським впливами й своєю мистецькою вартістю займає визначне місце між малюванням цілої тодішньої Європи. До наших часів залишилися передовсім монументальні фрески софійської катедрі.

Література почалась в Україні вперше від релігійних писань. Відтак почали проявлятися історичні хроніки так звані літописи /найвизначніші з них: Літопис Нестора й Галицько-волинська літопис/.

Найкращим поетичним твором цієї доби є епопея про похід українського князя Ігоря: "Слово о полку Ігоревім" /1187/, перла українського лицарського епосу, твір невідомого лицаря-учасника походу українських князів на Половців.

Також і після втрати самостійної княжої держави український народ дальше зберігає свою духовно-культурну відрубність.

Коли пізніше козацтво створило підставу до нового українського політичного життя, сталося воно також й носієм нового цвітучого періоду української культури. Віки XVII. й XVIII., є другою світлою добою в розвою українського мистецтва, добою українського, або козацького барока, який своїми будівлями розвивав гетьман Іван Мазепа. В катедрі святого Юра у Львові знаходить свій вираз українське рококо. Нагробні пам'ятники, будівляні прикраси та різьблені церковні іконостаси залишили нам барок в скульптурі. В малюванні козацького часу побідає напрям, який старається визволити себе від византийської закованості й є під фламандським впливом /наприклад малюнки в церкві Київської Лаври/.

Для письменників того часу головного матеріалу, як і раніше, достарчать релігійні теми, при чім головну роль відіграє оборона православія перед католицькою Польщею, що в дійсності покривається із обороною українства. Геройська доба Хмельницького дає новий розцвіт історичного письменства /наприклад Літопис Величка/. Пізніша вже "Історія Русів" із кінця XVIII. століття, визначається, у противенстві до казюнного духа, накиданого Москвою, своїм гарячим патріотизмом, й стала для розвою української політичної думки неоціненним добром.

На часи козацтва припадає також й буйний розцвіт шкільництва, яке має свої коріння ще в княжій добі. Створена по зразках західноєвропейським Київська Могиланська Академія, пересічно мала 1000 студентів із усіх земель України, як рівнож й із других частин східної Європи. Кожна парохіяльна церква за козацької держави мала не тільки власний шпиталь, але також і школу. Друкарську штуку впровадили на Україні в 70 роках XVI.

століття. Вкоротці після втрати політичної самостійності України в початках XVIII століття, починають вороги наступ на українське культурне життя. Ціла низка Українців, які на полі культури творили незвичайні цінності, не видержали натиску на їхню народність, й так Гоголь і Достоевський в літературі, Глінка й Чайковський в музиці, Рєпин в малярстві й багато інших, перейшли в чужий табор. Після упадку української державності Москва забірає плеяди українських вчених у свою північ. Служе всі культурні інституції тих часів у Москві є закладані Українцями. Безчисленні українські люди науки, що з походження є Українцями, не маючи змоги в Україні розвивати своєї наукової діяльності, ідуть у Москву.

Українська інтелігенція та, що осталась вірна своєму народові, старалась, не зважаючи на переслідування, закладати культурні товариства /Просвіта/, недільні школи, театральні селянські кружки й просвіщати нарід, бо від цариці Катерини II, знання й культура перед тим кожному доступні, стали привілеєм тільки деяких станів. Всі ті перешкоди й "укази" культурно ослабили український нарід, але зломити його не могли, що найкраще виявилось в часі недавньої державності /1917-1919/. Поширюється між селянами ще перед кількома літами заборонену літературу. Шкільні підручники появляються у величезних накладах. Повстає маса театрів й здібні письменники та учені, які перетим не могли прийти до слова, тепер починають розбудувати рідну культуру. Число шкіл зростає неймовірно швидко й деякі села мали свої гімназії.

Ще й тепер подибується в т.зв. Світській Україні номінально велике число научних та культурних інститутів, але незвичайно тяжко там приходиться українцям надавати їм національного духа. Українські вчені й культурні діячі сотнями заплатили життям за свої старання творити українські національні цінності, тисячі з них заслали або арештовано, бо культура в світах має бути московська й комуністична.

В австро-угорській монархії, хоча в частині, яка належала до Австрії, мали Українці багато краді умовини для розвою українського культурного життя, але, коли Поляки, Румуни й Чехи заволоділи західними й карпатськими землями, почались для тамошніх Українців знову тяжкі часи. Із 3.000 шкіл, які залишилися на землях, якими заволоділа Польща, дозволили вони лише в деяких учити української мови /напр. на Волині є нині усього 4 державні школи з українською мовою навчання/.

Але всі ті перешкоди й утяжливі умовини останнього півтора століття не змогли перешкодити тому, що в тісному звязку з політичним відродженням українства, українська культура при кінці XVIII віку увійшла в нову цвітучу добу.

В будівельній штудії повстає в XIX столітті й пізніше, але наймаркантише в короткотривалій українській державі, сильне змагання до відтворення українського стилю з мотивами бароку й української деревної архітектури. На початку XIX століття лучить нова українська різьбарська школа вияви класицизму із мотивами української національної штуки. Із нових мистців найвизначніші є: Гаврилко, Коверко, Литвиненко, Ємець, Ляторинська. Нову сторінку в українськiм малярстві творить найбільший український поет Тарас Шевченко, який є творцем історичних мальовил й українського жанр-малярства із народнього життя. Як представників теперішнього малярства треба згадати: Петра Холодного, Новаківського й Кричевського. Українська графіка, якої найвизначнішим виразником є Нарбут, стояла завжди дуже високо. Великою славой тішаються українські мистецькі вироби предметів щоденного вжитку із дерева й металю, вишивки, килими та керамічні вироби.

За початок нової доби в українській літературі уважається появу пародії на Вергілеву Енеїди, створеної Котляревським /1798/, колито понехано вживати заостенілої церковно-словянської мови як літературної й почали виключно черпати із невмірущого джерела, живої народньої мови. На протязі слідуєчих дальших 140 літ, є українська література в постійному звязку із поодинокими етапами українських визвольних змагань. Револю-

ційна боротьба за національне визволення та проти національно-соціального гнету, закріпощення селянства, це все нашло свій відгомін в різних літературних творах. найбільший український поет Тарас Шевченко /1814-1861/, національний герой та мученик царської тирани й заслання, у своїм "Кобзарі" визначив українській літературі та українському політичному думанню ясний національно-революційний шлях. Іван Франко, знову ж впровадив українську літературу на шлях загально європейського розвитку. Найзнаменитшою предтечою новочасного українського націоналізму, є Леся Українка, найбільша українська поетка й драматична письменниця. Із письменників різних літературних родів згадаємо лиш декілька найвизначніших.

Новеля: Михайло Коцюбинський, Марко Черемшина, Василь Стефаник і Яновський.

Роман: Іван Мечуй-Левицький, Панас Мирний, Богдан Лепкий й Улас Самчук.

Драма: Михайло Старицький, Марко Кропивницький й Карпенко Карий.

Лірика: О.Олесь, Павло Тичина, Максим Рильський й Євген Малавук.

Безліке число письменників й визначних поетів большевики розстріляли /Косинка, Влизько й інші/, іншим відобрали всяку можливість до творчості. Із найновіших найвизначнішою є постать "ніколи" Шевченка, ідеолога націоналізму в літературі, якого примусили в 1933 році большевики поповнити самогубство.

Народня українська музика є у світі загально знана. Мистецька музика починає сильніше розвиватися на Україні на італійських зразках в половині XVIII. століття. Славний Вортнянський є найвизначнішим композитором того часу, одним з тих, якого москалі собі присвоють. Із західноєвропейськими музичними здобутками отримав українську музику М.Лисенко й він на далі остає найбільшим українським композитором. Лядкевич, Барвінський, Кудрик, Ятошинський, Гевуцький, це сьогоднішні визначні музичні творці. Крім них можна було ще багато інших згадати теж з еміграції, та цілу низку співаків й концертних місць як пр.п'яністка Любов Колесса, хоровий композитор й диригент проф.О.Кошиць й ін. дуже важним для українців був театр. Після заборони українського друкованого слова, одинока сцена осталася українською публичною трибуною, звідки ще могло лунати живе українське слово. дуже гарно почалось розвивати на Україні із початком попереднього століття між іншим також й музейництво.

Зід австрійським пануванням в 1848 році у Львові побачив світ перший часопис, печатаний в українській мові. Зід Росковським режимом провадилась боротьба за українську пресу аж до 1917 року. По цілому світі появляється в теперішню хвилю понад 2.000 часописей й журналів в українській мові, із яких однаке поважна їх частина появляється в совєтах в комуністичних цілях.

Українська наука може похвалитися дуже гарними успіхами, однак назавжди уважає світ наших учених як представників чужих націй. Наприклад математик Остроградський, фізик Чуллий, антрополог Бовк /Болков/ виступають всьди як чужі нам люди, хоча вони із своєї сторони явно признавалися до українства. На полі українознавства із маси визначних мусять-ся вирізнити імя історичного дослідника Михайла Грушівського. В році 1873 заложено у Львові Українське наукове Товариство ім.Шевченка, а в 1918 році повстає в Києві Всеукраїнська академія наук, яка мусять не один перетерпіти удар під совітським режимом.

Стільки гекатомб жертв - здається - не поклала ніодна нація на вівтарі своєї культури, що українська!

І сьогодні у боротьбі за свободний вияв своєї національної героїчної культури борється український письменник і вчений, як і простолудин під пекольним режимом Червоної Москви. Тоді, коли письменники й вчені других народів мають до диспозиції і научні заведення і прекрасні умовини, - то українські нерас підпольно мусять творити вартости національної української культури й маси їх кінчає смертю або тюрмою чи засланням у Соловках та Сибірі.

Г О С П О Д А Р С Т В О .

Господарство України не розвивається нормально, бо чужі народи, які нині володіють на Україні, не дбають про потреби України, а організують господарку згідно з інтересами їхніх держав. Україна є країною аграрно-індустріальною. В т.зв. Світській Україні сколективізовано насильно понад 96 % сільського господарства /в понад 27.000 колективних господарствах й майже 600 державних добрах/. Село є перенаселене й відчуває там голод землі. Москві дуже залежить на українськiм хлібі й вона старається управляти й збирати збіжжя при помочи машин, бо селянин не є певний. мільйони незатрудених працездатних є причиною гнітучої нужди. Загальний простір, який припадає на управу рілі, в т.зв. Світській Україні вносить 26 мільйонів гектарів. На збіжєву культуру припадає 19 мільйонів, на пашу 2.5 мільйона, на технічні культури понад 2 мільйони, понад 0.5 мільйона на ярину й 1.5 мільйона на бараболу. Цукрові бураки управляють на 100.000 гектарах, а бавовну на 200 тисячах гектарів. Найбільшу поверхню займає пшениця, менш більш 7 мільйонів гектарів. "Світська" Україна є найбільшим світопродуцентом цукру. В 1936 році випродукувала вона 16 мільйонів сотнарів. Пересічний збір є низчий як був перед війною, що можна собі пояснити злим станом агрономічної опіки, бюрократизмом в російській господарці й постійною саботажевою акцією селянства. В 1936 році було на Україні 2,703.000 коней, 7,690.000 рогатої худоби, 7,101.000 свиней й 3,574.000 кіз та овець. Перед війною були ті цифри багато вищі. Лісова господарка /3.4 мільйонів гектарів ліса/ стоїть - з вини Москви - в Світській Україні на низькому рівні. Начислюється 1.9 мільйонів сіножатей, пасовищ 3.2, а овочевих та винарних городів 4,880.000 гектарів.

Камінного вугілля видобуто в 1936 році 68.2 мільйонів тон /54 % цілої продукції в совітах/, 15.5 мільйонів тон залізної руди /62 % із цілих совітів/, 8.5 мільйонів тон заліза, з того сфабриковано /60.8 % у цілих совітах/, 8 мільйонів тон сталі /51 % совітів/ й ллятого заліза 5.8 мільйонів тон /51 %/.

Промислових підприємств було в 1936 році на Україні 102 тисячі, з того 9.411 були великі. Робітників й урядовців було 4,538.000. машинова продукція випустила в 1936 році 1075 льокомотивів, 33.000 тракторів і 17.000 машин до жнив. Електричні працюють з дефіцитом, бо не вся випродукувана енергія може найти заповтребовання. Ще треба згадати хемічну індустрію /фарби, штучні навози/, споживчу, млинарську, броварну, горальняну та тютюневу індустрію. Є ще також фабрики паперу, консерв, олію та різні текстильні підприємства. Домашній промисл через недостачу фабричних виробів сильно там розвинувся.

Положення робітництва в совітах, як загально відомо, нужденне. В розвоі індустрії сов. України поставила москва своїм головним завданням, щоби сирівці, які походять з України, перетворювати поза її границями. Передовсім нема на цілій Україні жадного підприємства військової індустрії.

Довжина залізничного шляху на сов.Україні вносить всього 14.000 кільометрів. Дороги є на низькiм поземі розвоі. Число авт не досягнуло ще передвоєнної висоти. Довжина вулиць вносить понад 100.000 кільометрів, з того лише 5.000 битих. Довжину повітряного шляху начислюється на 9.000 кільометрів. В границях сов.України знаходиться п'ять великих портів: Одесса, миколаїв, Херсон, маріупіль й Бердянське, але стан їх зрвсім не відповідає нинішнім вимогам. Забезпечення населення товарами й іншими продуктами не є задовільне. Приватної торгівлі майже нема. Її зліквідовано, за винятком досить сильної тайної торгівлі. Легальна торгівля знаходиться в руках держави. У світ йде українське збіжжя переважно водною дорогою, сухопутні шляхи на північ задорогі.

Перейдемо тепер до характеристики українських територій поза совітським союзом.

Українській території в Польщі знаходиться 5,769.000 гектарів управної рілі. З того в селянських руках знаходиться 84 %, 11 % в руках великих землевласників, а 2 % це державні домени. Із збіжжя жито займає найбільше простору, хоча західньо-українська пшениця творить 39 % цілої пшеничної культури Польщі /224.000 гектарів/. 45 % всієї овочевої й яринної управи Польщі є на українській території. Лісові площі творять 43 % /3,420.000 гектарів/ загального польського лісного посідання. Рогатої расової худоби є на західньо-українських землях понад 3 мільйони штук, коней понад 1.5 мільйона, свиней майже 1,800.000, а овець 900.000, кіз 30.000.

Майже 80 % усього сільського господарства на західньо-українських землях в Польщі не є здібні до життя /менше як 5 гектарів величини/. Конечно тут перепроводити парцеляцію, але Польща на парцельованих землях насаджує своїх кольтоністів. В цей спосіб поселила вже 1/4 мільйона Поляків, на тій в цілій Європі найбільш хліборобсько заселеній країні.

Низькому - з вини Польщі - рівні індустрії й торгівлі західньо-українських земель відповідають розміри підприємств. Великих підприємств є около 200. Решта, около 40.000 це малі й середні підприємства. до індустрії належить і нафтовий промисл /600.000 тон ропи в році/ й сільний /понад 50.000 тон річно/, але тут український капітал майже не заступлений, бо Польща не допускає. Треба згадати ще про видобування брунатного вугля, про каменоломи, вироби з дерева й в дуже малих розмірах про металічні та мінеральні вироби. Є понад 30 броварів, 10 фабрик цукру, багато малих млинів й малих підприємств до перетвору тютюну, шкіри, ди виробу одту й інші. Український елемент творять робітники та промисловці. Українську індустрію майже в цілості заступають кооперативи. Слабий розвій великої індустрії - з вини окупантів - причинився до того, що на західньо-українських землях відіграють в господарськім житті велику роль домашня індустрія й ручний промисл.

В боротьбі за господарське визволення українського народу відіграла велику роль кооперація. На теперішній т.зв. Совітській Україні, кооперативи вже перед війною буйно розвивалися, в часі української державности осягнули блискучі висліди. В часі приходу до влади большевиків було там 22.000 різних родів кооператив із 6 мільйонами членів. Тепер ці кооперативи по часті зліквідовано, решту удержавлено й підпорядковано загально-совітській централі в Москві.

В Польщі українськими кооперативами кермує "Український Ревізійний Союз Кооператив" у Львові. Це товариство має 3200 різних родів кооператив, а найбільше споживчих. Їхньому кращому розвитку протиставляється польський уряд різними способами й перешкодами, закидаючи українським кооперативам національно-політичні цілі.

Дуже багата українська Бесарабія є так жажливо експльоатована з одного боку, а з другого, неупромисловлювана, що робить вражіння - майже недорозвиненої країни. Буковина представляється під тим оглядом де ще інакше. Румунські власті протиставляються розвоєві української кооперації й ставлять їй різного роду непереможні перешкоди й тому тамешні Українці змогли подбати за приватні підприємства і то тільки в малим числі. Різними господарсько-політичними зарядженнями упосліджують Румуни також українського хлібороба, окрім того ще й кольтонізують українські території. Згідно з найновішим розпорядженням у кожнім підприємстві має бути zatrudнених 75 % чистокровних Румунів.

Карпатська Україна має мало управної землі, зате багато пасовиск, сіножатей і лісів. Земельні скарби ще недостаточно використані. В лісному й сільському господарстві та скотарстві є 66 % населення занятих. Із хліборобських підприємств 90 % творять малі господарства /від 1 до 10 гектарів/. Карпатська Україна посідає 600.000 гектарів ліса, власником якого є держава. Число рогатої худоби виносить 200.000 штук. Коней 40.000,

овець около 85.000, понад 50.000 свиней й понад 10.000 кіз. найбільшу ролу в індустрії, яка тут ще - з вини мадярщини а опісля чеських окупантів - слабо розвинена, відіграє деревляно-мистецький промисл, виріб напиктів та споживчих продуктів. Разом є там около 100 підприємств. Торговельних, банкових і туристичних підприємств є около 9.000. Вони переважно в жидівських руках. Українці, це переважно хлібороби й робітники. Є там около 500 різних українських кооператив, переважно кредитових.

Із вище наведеного слідує, що як з одної сторони багата Україна є господарською базою Совітів в їхніх політично-революційних плянах, так з другої сторони Москва свідомо з політичних оглядів перешкадає господарському розвоєві України та всякому її усамостійненню. Також й другі держави, між яких розділено решту України, провадять ворожу Українцям господарську політику в той спосіб, що вони майже нічого не інвестують, а зате користають для своїх цілей із українських земних багатств. Тут зовсім ясно, що причиною того є страх перед втратою українських територій, на яких повстане українська держава, а якої хочуть якнайбільше використати, ще "закі що буде", окупанти. Українська держава матиме тверду господарську підставу. Окупанти української землі, москалі, Поляки, Румуни, мадяри, /а ще недавно й Чехи/ - очевидно - змагають за всяку ціну, щоби якнайдалше відсунути хвилину, коли втратять українські землі, коли повстане ССуд!

Уже з поверхового погляду на природні багатства України виходить ясно, що це хліборобсько найбагача країна Європи, а під оглядом земних копалин одна з найбагатших. Окупанти всіми силами, включно - фізичним терором, змагають за якнайбільшу експлоатацію українських земель, вони стараються не допустити до розвоє українського господарства, щоби якнайдовше могли бути панами чужої землі. Але - як бачить навіть зовнішній глядач - український нарід - не зважаючи навіть на інколи - здавалосяби - непереможні перешкоди - розвивається економічно інтензивно, а передусім звязує своє господарство з політичним визволенням, знаючи, що з політичним визволенням прийде й економічне. Багатство України дасть тривку економічну підставу українській державі, яка повстане на руїнах Росії, зведеної до етнографічних меж Польщі, Румунії та мадярщини.

Українська держава має всі дані для аграрно-індустріальної країни і вона такою буде.

П О Л І Т И К А .

В ясній, звязкій формі виловив на переломі цього століття найбільший передвоєнний український борець за свободу микола міхновський /1924 застрілений большевиками/ світоглядно-політичні підстави новочасного українського націоналізму й створив в цей спосіб із української сторони оборонний вал проти повені ліберально-соціалістичних і марксистських ідей, носіями яких в Україні були ліві московські партії, які продовжували "російсько-українську співпрацю" до скинення царату. Але скоро тільки царат на правду скинено, показали ті московські "демократи" своє правдиве обличчя й відразу кинулись на Україну, яку вони тепер у формі большевизму, ще гірше гноблять, як колись сам царат. Із програної війни, яку Україна провадила рівночасно на п'ятих фронтах, проти червоної, білої Москви, проти Польщі, Румунії та Чехословаччини, вийшла вона із неї з твердим переконанням, що не почуття "справедливості" в інших, лише воючий націоналізм і власна сила зможе її вратувати. Героя тої боротьби Отамана Симона Петлюру застрілили в 1926 році большевики в Парижі. Євген Коновалець - найвизначніший українець наших днів - став провідником українського революційного, націоналістичного руху, який в останньому часі зріс на Україні до величезних розмірів.

Також його замордував в Роттердамі, дня 23. мая 1938 року агент Г.П.У. Наслідником Євгена Коновальця став полковник Андрій Мельник.

Український націоналізм своїм світоглядом й програмовими підставами є подібний в загальному до різних націоналістичних рухів, які щораз то більше приходять до слова серед здорових народів. Одним з найвизначніших духових провідників українського народу є Дмитро Донцов, автор основного твору "Націоналізм", який звернув український політичний спосіб думання на шлях модерного політичного думання великих європейських народів. Політично знаходить український націоналізм свій вияв в "Організації Українських Націоналістів" /ОУН/, яку заложив покійний сл.п.полковник Євген Коновалець і яка є нині, у противенстві до різних малих партій, на яких ще тяготіє духовна спадщина різних "соціалістів", демократій, лібералізму і т.п., одинокою загально-політичною організацією всіх Українців. між групами з поза націоналістів є група "монархістів", на прямку прихильного москалям із экс-гетьманом Скоропадським на чолі, якого вигнали в 1918 році Українці із України, група ліберальних прихильників Польщі, й решта це різні дрібненькі групи марксистських напрямків, що вже вигибають; зрештою всі ті останно згадані напрямки є вже в зануку.

Боротьба України за політичну самостійність має своє обоснування в тисячлітній традиції, останньо на існуванні Української держави в 1918-20 роках, яку признали рівнож середньоевропейські держави із Німеччиною на чолі, в лютні в Бересті литовських 1918. року. Українська держава існувала тоді майже на цілій українській етнографічній території, яку тепер знову розділено держать під окупацією чотири держави. дуже тяжке є положення Українців в тих окупаціях.

Через власну слабкість і завдяки силі українських національних революційних змагань, мусіла в 1920 році Москва у військом окупованій країні створити так звану Українську Соціалістичну Республіку, яка нині є лише колонією Москви. Після початкового вичерпання довголітньою боротьбою, українська національна стихія прибирає на силі й починає напирати на Москву й грозить Москві новою збройною боротьбою, щоб утворити суверенну ні від кого незалежну національну Соборну Українську державу. москалі жорстоким терором стараються здавити український самостійницький рух. але безуспішно. Боротьба, якої вислідом буде відірвання України від Москви і створення ССУД - збройним повстанням проти всіх українських окупантів, - є вже в повному ході.

Також і решта України бореться за визволення з під чужого ярма й за поновну злуку із будучою самостійною Україною над Дніпром. Українці в Польщі, Румунії та мадярщині мали вправді запевнене у Версалі, Тріяноні й Сан-гермені право на автономію, але ті держави, замість сповнити міжнародні зобовязання, ведуть плянову політику нищення всього, що українське. І український народ у землях пішов беззастереження за революційними методами ОУН, яка змагає до створення Самостійної Соборної Української держави. Також Українці на чужині добачують одиноку можливу дорогу визволення України в дусі ОУН й ставть під духовий провід ОУН та нового її Вождя, наслідника Євгена Коновальця, Андрія Мельника, якого визнавали усі українські патріоти. Повстання української держави буде зворотню точкою в дальшій розвоє Європи. Імперіялізм Москви відтятий від Чорного моря і позбавлений українського багатства не може бути більше небезпечним для світа. Суверенність України буде означати також самостійність інших народів поневолених Москвою і ті народи вже тепер бачать в Україні свого природнього провідника в боротьбі проти Москви. На тій шостій часті світа, яка нині стогне під страшним режимом, якого не знала ще історія світу, розцвіте нове життя, й Українці разом з іншими народами, які є проти більшевизму тісно працюватимуть над створенням кращого порядку світа, як той нещасливий, в яким живемо.